

ЛЕВИЦЬКИЙ АНДРІЙ ОЛЕГОВИЧ

Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри кримінального права та інших
кримінально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук

ЗНАЧЕННЯ МІКРОСЛІДІВ ПІД ЧАС БАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час розкриття та розслідування злочинів пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, немаловажне значення приділяється отриманим результатам судово-балістичної експертизи, здебільшого коли йдеться про ідентифікаційне дослідження: ідентифікацію зброї за слідами на гільзах чи кулях.

Також не маловажним залишається те питання коли зброя ще не знайдена, та на огляді місця події виникає необхідність визначити систему та модель зброї, з метою інформування слідчих та оперативних підрозділів, щодо встановлення обставин вчиненого злочину, пошуку зброї, її власника тощо.

З метою визначення за вистріляними кулями та гільзами системи та моделі зброї необхідним є знання матеріальної частини, взаємодії частин і механізмів зброї, особливостей кожної системи зброї, процесу слідоутворення на гільзах і кулях, довідкових даних та ін. Знання механізму слідоутворення є необхідним під час пошуку слідів, у визначенні походження особливостей цих слідів, у правильній їх оцінці (для надання достовірного висновку), а також у виборі методики моделювання пострілу з метою отримання експериментальних слідів каналу ствола [3, с. 185].

Коли ми кажемо про дослідження слідів, як наслідок застосування зброї, то правильно буде зазначити дослідження саме мікрослідів та інформації, на що вони вказують.

Кожна вогнепальна зброя характеризується певними (індивідуальними) ознаками, так звані «балістичні мітки», які у процесі пострілу відображаються у слідах на снарядах і гільзах. Дані ознаки поділяються на загальні та окремі. Загальні ознаки – це ознаки конструкції, притаманні певній моделі та системі зброї. Окремі ознаки – це ознаки виготовлення та експлуатації частин і деталей зброї, притаманні конкретному екземпляру зброї.

Утворення слідів на гільзах і снарядах у штатній (стандартній) зброї та переробленій вогнепальній зброї мають однакове походження, проте мають чимало суттєвих розбіжностей. Слід розглянути та порівняти механізм слідоутворення на снарядах і гільзах під час заряджання та здійснення пострілу зі штатної та переробленої зброї.

Сліди на гільзах утворюються:

- 1) під час заряджання зброї;
- 2) у момент пострілу;

3) під час екстрагування (видалення) гільзи зі зброї [2, с. 321-322].

Стадія детального дослідження гільзи та снаряду складається з двох етапів. Перший етап спрямований на визначення типу, виду та зразка патрона, до якого належать представлена гільза та снаряд. Результат цього етапу дослідження дає змогу зробити висновок про калібр і можливий тип і вид переробленої вогнепальної зброї. Другий етап спрямований на встановлення однієї моделі та системи (зразка) або вузької групи моделей зброї, у використанні якої були стріляні представлені на дослідження гільза та куля. Детально вивчаються основні й додаткові сліди пострілу. Слід враховувати, що такі ознаки, як діаметр і часткова конфігурація патронника, а також канал ствола, знаходять відображення у конструктивній формі та розмірах гільз і снарядів, а також певній деформації стріляного снаряда. Також слід пам'ятати, що відображенням ознак слідоутворюючих частин є сліди частин зброї на гільзі та снаряді [4, с. 19].

В практиці зустрічаються випадки, коли визначення моделі зброї за снарядами та гільзами іноді ускладнює погана вираженість слідів, що відображають конструктивні ознаки вогнепальної зброї. Наявність на снаряді та гільзі кількох слідів від однотипних частин, що утворилися під час пострілу, попередньому досиланні та викиданні патрона в тій або іншій переробленій зброї, ускладнює їхнє дослідження й дозволяє зробити висновок про значну групу моделей зброї, з якої могли бути стріляні надані на дослідження снаряди та гільзи. У цих випадках не потрібно відмовлятися від висновку, оскільки запропонований перелік досить широкої групи моделей переробленої зброї дозволяє оперативному працівнику або слідчому значною мірою звузити коло розшукуваної переробленої зброї.

Для встановлення моделі та системи зброї за снарядами вивчають сліди, залишені на стінках каналу ствола. Головна увага приділяється вивченню відображених у слідах кількісних характеристик полів і нарізів каналу ствола: підраховується кількість слідів полів, проводяться інструментальні вимірювання, в окремих випадках обраховуються лінійні та кутові величини цих слідів.

Яскравим прикладом оцінювання значення мікрослідової інформації для встановлення моделі та системи зброї за снарядами, є факт мікроскопічного дослідження слідів полів нарізів каналу ствола уздовж усієї циліндричної частини кулі свідчать, що вона стріляна з нарізної зброї, калібр якої відповідає її діаметру, а розташування цих слідів на окремих ділянках циліндричної поверхні кулі – що вона стріляна зі зброї більшого калібру. Надрізи на оболонці кулі з'являються, якщо вона стріляна з обріза з дефектами на дульному зрізі ствола. Поздовжня потертість на кулі – ознака того, що вона здійснена пострілом з гладкоствольної зброї, калібр якого відповідає її діаметру [1, с. 141-142].

На снарядах, стріляних із досить зношеного ствола, сліди від полів нарізів представляють суцільну потертість. За такими слідами для визначення кількості нарізів у каналі ствола зброї у потертостях на

снарядах необхідно відшукати найбільш глибокі борозенки від бойових або холостих граней нарізів і за ними вести підрахунок. Якщо борозенки невиражені, рекомендується відшукати інші інформативні борозенки або повторювану через певну відстань «хвилястість» – лінії початку слідів. Кількість борозенок або «хвиль» відповідає кількості нарізів каналу ствола, а також кількості граней багатокутника, форму якого зазвичай набуває денце снаряду.

Кут нахилу слідів полів на кулі залежить від кроку нарізів у каналі ствола зброї. Деякі групи моделей або окремі моделі зброї характеризуються певним кутом нахилу нарізів [1, с. 143].

З погляду на вищезазначене можна стверджувати, що у криміналістичній ідентифікації вогнепальної зброї у сучасних умовах досягнуто значних суттєвих успіхів. Вагому роль під час ідентифікаційних дослідженнях відіграють саме мікросліди, які залишилися на гільзах та снарядах в результаті пострілу, що в подальшому забезпечує встановлення зброї, з якої було здійснено безпосередньо постріл.

Список використаної літератури:

1. Аханов В. С. Криминалистическая экспертиза огнестрельного оружия и следов его применения / Аханов В. С. ; Волгогр. ВСШ МВС СССР. – Волгоград : НИИРИО ВСШ МВД СССР, 1979. – 232 с.
2. Гуцин В. Ф. Особенности методики раздельного исследования объектов при отождествлении ружей по следам на снарядах / В. Ф. Гуцин // Криминалистика и судебная экспертиза : респ. межведом. сб. науч. и науч.-метод. работ. – К., 1972. – Вып. 9. – С. 321-322.
3. Криміналістична техніка : [навч. посіб.] / за ред. А. В. Кофанова. – К. : Кий, 2011. – Кн. 2, ч. 2. – 2011. – 352 с.
4. Методические схемы. Осмотр места происшествия по некоторым категориям преступлений : [метод. реком. для экспертов, следователей, дознавателей]. – Сумы : УВД Сумской области, 1992. – 71 с.

Ключові слова: сліди, дослідження, зброя, калібр, снаряд, гільза.

Ключевые слова: следы, исследование, оружие, калибр, снаряд, гильза.

Key words: traces, research, weapon, caliber, projectile, sleeve.